

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Програмата е свързана с необходимостта от създаване на условия за непрекъснат образователен процес на децата и учениците в детските градини (ДГ), в училищата и в центровете за специална образователна подкрепа (ЦСОП) при отсъствие на педагогически специалист и на условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС).

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма е разработена в съответствие с приоритетна област 3 “Мотивирани и креативни учители” на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030).

2.1. Цели на програмата:

- Осигуряване на непрекъснатост на педагогическо взаимодействие в училищата, ДГ и ЦСОП чрез възстановяване на средства за заплащане на реално взети учебни часове в училище и ЦСОП и астрономически часове в детската градина от педагогическите специалисти, които заместват отсъстващи от работа педагогически специалисти.
- Осигуряване на условия за постигане на оптимална организация на обучението на деца и ученици в случаите, когато педагогическите специалисти изпълняват нормата си преподавателска работа в ОРЕС от дома си.

2.2. Обхват на програмата:

Национален – всички държавни и общински детски градини и училища, ЦСОП.

3. БЮЖЕТ НА ПРОГРАМАТА

Общ бюджет на програмата: 4 581 500 лв.

Разпределение на общия бюджет по модули:

Модули	Средства в лв.
Модул 1. „Без свободен час в училище“	4 251 500 лв.
Модул 2. „Без свободен час в детската градина“	300 000 лв.
Модул 3. „Подкрепа на ОРЕС“	20 000 лв.
Мониторинг на ниво РУО	10 000 лв.
Общ размер	4 581 500 лв.

4. ДОПУСТИМИ БЕНЕФИЦИЕНТИ

- Модул 1. „Без свободен час в училище“ - държавни и общински училища и ЦСОП;
- Модул 2. „Без свободен час в детската градина“ - държавни и общински ДГ;
- Модул 3. „Подкрепа на ОРЕС“ – държавните и общинските училища, ДГ и ЦСОП.

5. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

5.1. По Модул 1 и 2 – осигуряване на средства за изплащане на възнаграждения за заместване на отсъстващи от работа учители във връзка с ползването на отпуск за реално проведени учебни часове в училищното образование и за реално проведени астрономически часове през календарната година от учители в задължителното предучилищното образование – в трета и в четвърта възрастова група, както и във втора възрастова група (в общините, в които е въведено задължително предучилищно образование от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 4-годишна възраст на детето).

За осигуряване на заместващи учители се използва информационна банка с кадри за заместващи учители и други педагогически специалисти, водещи групите за терапевтични и рехабилитационни дейности (само за ЦСОП) на регионалното управление на образованието.

В случаите на изчерпване на възможностите за осигуряване на учители в съответствие с изискванията на Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, водещи групите за терапевтични и рехабилитационни дейности (само за ЦСОП), директорът осигурява заместване, както следва:

- лица без висше образование и без професионална квалификация „учител“ в случаите по чл. 213, ал. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование или от лица със завършено висше образование, но без професионална квалификация „учител“ в случаите по чл. 213, ал. 9 - 11 от Закона за предучилищното и училищното образование;
- лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация „учител“;
- заместник-директор, педагогически съветник, психолог, библиотекар.

При невъзможност да бъде осигурен заместник директорът лично изпълнява функциите на заместващ отсъстващия учител. Включването на директора като заместващ отсъстващия учител е по изключение за не повече от 5 учебни часа месечно за директор на училище/ЦСОП и за не повече от 6 астрономически часа месечно за директор на детска градина. Директорът на детската градина замества отсъстващ учител с финансиране от НП „Без свободен час“, след като е изпълнил минималната си норма преподавателска работа.

В случаите, в които заместникът на отсъстващия учител не е специалист по съответния

учебен предмет, учебните часове се провеждат по теми, свързани с гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование. Темите са определени в училищна програма, приета от педагогическия съвет и утвърдена от директора на училището. За провеждане на педагогическите ситуации в ДГ, които не се водят от учители специалисти, се подготвят материали, осигуряващи ефективно педагогическо взаимодействие.

При отсъствие на педагогическия специалист, който осъществява корекционна, терапевтична работа или педагогическа и психологическа подкрепа с децата в ЦСОП, заместващите учители осъществяват дейности, свързани с развитие на интересите, способностите и компетентностите в областта на изкуствата и спорта.

Задължението за осигуреност със заместващ учител при отсъствието на титуляра се регламентира в Правилника за вътрешния трудов ред на образователната институция. Контролът по изпълнението на задълженията на заместващия учител се осъществява от директора на училището, ДГ или ЦСОП.

5.2. По Модул 3 – осигуряване на средства за изплащане на допълнително месечно възнаграждение за компенсиране на разходите за консултативи на провеждащите ОРЕС педагогически специалисти от домовете си при спазване на следните условия:

- Педагогическите специалисти са провели ОРЕС от дома си и са изпълнили нормата си преподавателска работа за съответния период съгласно утвърденото седмично разписание/програмна система, както и графика за дистанционните учебни часове и за текущата обратна връзка и оценяването, когато обучението в ОРЕС е несинхронно;
- При синхронно ОРЕС педагогическите специалисти са провели синхронен урок, в който са осъществили синхронно взаимодействие на учениците, отразили са отсъствията, текущото оценяване и са дали обратна връзка за резултатите от обучението;
- При несинхронно ОРЕС педагогическите специалисти са публикували образователни материали съгласно графика за дистанционните учебни часове и са осъществили синхронно взаимодействие с учениците по график, отразили са отсъствията, текущото оценяване и са дали обратна връзка за резултатите от обучението;
- Продължителността на педагогическото взаимодействие от разстояние в електронна среда е осъществено с участието на родителите в съответствие с възрастта на децата и не надвишава 30 минути дневно за дете. Проследени са постиженията от осъщественото педагогическо взаимодействие чрез наблюдение от педагогическите специалисти и обсъждане с родителите;
- За времето, в което педагогическият специалист отсъства от работа и не провежда

ОРЕС, допълнително възнаграждение за компенсиране на разходите за консумативи се осигуряват на заместващия го педагогически специалист, осъществяващ ОРЕС от вкъщи;

- Директорът на училището, ДГ и ЦСОП е осъществил контрол за ефективното изпълнение на нормата преподавателска работа на педагогическия специалист, който кандидатства за допълнителното трудово възнаграждение.

Средства за допълнително месечно трудово възнаграждение за компенсиране на разходите за консумативи се осигуряват и за директори на училище, ЦСОП, ДГ при спазване на горните условия за нормата им преподавателска заетост, както и за изпълнение на управленските им функции от вкъщи чрез средствата на информационните и комуникационните технологии, за което подават декларация по образец.

6. РАЗХОДИ, ДОПУСТИМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

6.1. Допълнителните средства по **Модул 1 и Модул 2** се предоставят за изплащане на реално проведени учебни/астрономически часове от учители, които заместват отсъстващи от работа учители във връзка с ползването на отпуск съгласно Глава осма, Раздел I от Кодекса на труда (КТ), както следва:

6.1.1. на основание чл. 155 от КТ, включително платен годишен отпуск при условията на чл. 176 от КТ;

6.1.2. на основание чл. 157 от КТ - при ползване на отпуск, при който работодателят е длъжен да освободи служителя съгласно чл. 157, ал. 1, т. 1 - 7;

6.1.3. на основание чл. 159 от КТ - за работните дни, за които отсъстващият учител ползва отпуск за синдикална дейност;

6.1.4. на основание чл. 161 от КТ - за работните дни, за които е разрешен от работодателя платен служебен и творчески отпуск само в случаите:

а) по заповед на министъра на образованието и науката или на началниците на регионалните управления на образованието за участие в провеждане на външно оценяване, държавни зрелостни изпити;

б) по заповед на директора на училището/ЦСОП/детската градина за участие в международни програми, проекти, междуучилищен обмен на практики и квалификационни дейности, пряко свързани с преподавателската работа на учителя;

в) придружаване на ученици или на деца при участие в олимпиади и състезания, включени в Националния календар за изяви по интереси на децата и учениците за съответната учебна година;

6.1.5. на основание чл. 162 от КТ - за работните дни, за които отсъстващият учител получава парично обезщетение от работодателя;

6.1.6. на основание чл. 168 от КТ - на майка с две деца до 18-годишна възраст, ако е уговорено в колективния трудов договор - 2 дни платен отпуск, както и на майки с три или повече деца до 18-годишна възраст - 4 дни платен отпуск;

6.1.7. на основание чл. 169 от КТ - в размер 25 работни дни за календарна година на служител, който учи без откъсване от производството;

6.1.8. на основание чл. 170 от КТ - когато със съгласието на работодателя служителът кандидатства във висше училище или за докторантура.

Всяко училище, ЦСОП и ДГ може да кандидатства по Модул 1 и 2 от Националната програма за средства в размер не повече от 0,6% от годишния размер на средствата за заплати и осигурителни плащания на училището, ЦСОП и ДГ по утвърдения му бюджет за 2023 г.

Кандидатстването на училищата, ЦСОП и ДГ е за реално проведени учебни часове/астрономически часове и/или за занятия в групите за целодневна организация на учебния ден на училищата от учители, които заместват отсъстващи от работа учители през 2023 г. Училищата, ЦСОП и ДГ, на които първостепенният разпоредител с бюджет не е утвърдил бюджет към датата на подаване на формуляра, посочват до 0,6% от средствата за заплати и осигурителни плащания от проекта им за бюджет.

По програмата за един учебен/астрономически час на училището, ЦСОП или на ДГ се възстановяват, както следва:

1. 11,55 лв., което включва и дължими осигуровки за учител, когато замества в училище/ЦСОП/ детска градина в населеното място, в което е регистриран по настоящ адрес.

2. 13,75 лв., което включва и дължими осигуровки за учител, когато замества в училище ЦСОП/детска градина извън населеното място, в което е регистриран по настоящ адрес. Не се прилага за заместващ учител, работещ в същото училище, на когото се изплащат разходи за транспорт.

Стойностите на лекторските часове са еднакви за учители специалисти и учители неспециалисти, заместващи по програмата.

Когато заместващият учител/педагогически специалист се назначи при условията на Кодекса на труда, разходът за сметка на програмата за пълен отработен месец не може да надвишава размера на началната заплата за длъжността „учител” и дължимите от работодателя осигурителни вноски за тези средства.

6.2. Всяко училище, ДГ, ЦСОП може да кандидатства по **Модул 3** от Програмата за получаване на средства за допълнителни възнаграждения на педагогическите специалисти за

компенсиране на разходите за консумативи за времето на провеждане на ОРЕС в условията на епидемии, пандемии, енергийни кризи, въведено извънредно положение или други случаи на преустановен присъствен образователен процес по чл. 105, ал. 1, 3 и 5 при условията на ал. 6 от ЗПУО за сума в размер на 37 лв. месечно на едно лице, което включва и дължимите осигуровки.

7. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ – до 31.12.2023 г.

8. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

8.1. Очаквани резултати

- Осигурена непрекъснатост на образователния процес в ДГ и в училището за изпълнение на програмните системи и на училищните учебни планове;
- Осигурена непрекъснатост на образователния процес в ЦСОП;
- Намален брой на отсъствията по неуважителни причини на децата и учениците;
- Гарантирано провеждане на ОРЕС.

8.2. Показатели за изпълнение на програмата

- Брой училища и ЦСОП, включени в Модул 1 - 800;
- Брой детски градини, включени в Модул 2 - 80;
- Брой проведени учебни часове от заместващите учители в училищата и ЦСОП – 150 000;
- Брой проведени астрономически часове от заместващите учители в ДГ – 1800;
- Брой училища, ЦСОП, детски градини, включени в Модул 3 – общо 80.

9. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ФИНАНСИРАНЕТО

9.1. По Модул 1 и Модул 2

За ползване на отпуск учителят подава заявление до директора на училището/ЦСОП/ДГ. Директорът издава заповед за ползване на отпуск (по образец) на основание цитираните по-горе разпоредби на Глава осма, Раздел I от КТ.

За осигуряване на заместването от учител, който има основен трудов договор в същото училище/ ЦСОП/ДГ, директорът издава заповед:

- за възлагане на учебните часове и за изплащане на възнаграждение за реално проведени учебни часове - за учители I - XII клас;
- за възлагане на определен брой астрономически часове за педагогическо взаимодействие и за изплащане на възнаграждение за реалното им провеждане за

учители в задължителното предучилищно образование – в трета и в четвърта възрастова група, както и във втора възрастова група (в общините, в които е въведено задължително предучилищно образование от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 4-годишна възраст на детето).

За осигуряване на заместване от външен за училището/ЦСОП/ДГ учител директорът сключва, съобразно конкретния случай, трудов договор, договор за извършване на определена работа или друг вид договор.

В заповедта/договора задължително се включват следните реквизити: период на заместване, наименование на възложения учебен предмет, брой учебни часове/брой астрономически часове, източник на финансиране, размер на възнаграждението за един учебен час/астрономически час.

След приключване на задълженията по договора заместващият учител попълва справка-декларация (по образец), в която отразява броя на реално взетите учебни часове/астрономически часове от преподавателската работа на отсъстващия учител, определена съгласно утвърдения Списък-образец № 1/Списък-образец № 2/Списък-образец № 3.

Попълнената и подписана от заместващия учител и от директора справка-декларация за взетите часове е неразделна част от заповедта/договора, с която му е възложено заместването.

Държавните и общинските училища, ЦСОП и ДГ заявяват участие в програмата, като от 1-во до 15-о число на м. юли и м. октомври 2023 година директорите на образователните институции, участвали в програмата през съответния период, въвеждат в онлайн платформа за кандидатстване по национални програми за развитие на образованието (Платформата) необходимата информация.

РУО одобряват въведената от училищата/ЦСОП и детските градини информация от 16-о до 30-о число на м. юли и м. октомври 2023 година.

9.2. По Модул 3

За изплащане на средства по Модул 3 учителят подава заявление до директора на училището/ЦСОП/ДГ, в което посочва броя на часовете с осъществено ОРЕС от вкъщи, и декларира, че обучението е проведено при спазване на условията на т. 5.2.

Директорът издава заповед за утвърждаване на списъка на педагогическите специалисти, които са провеждали ОРЕС от вкъщи и имат право на допълнително възнаграждение за компенсиране на разходите за консумативи. В заповедта задължително са посочени броят на учебните часове/астрономически часове от определената норма преподавателска работа за месеца, в които педагогическите специалисти са провели ОРЕС от дома си, и полагаемият размер на възнаграждението.

Задължителен реквизит на заповедта на директора е източникът на финансиране - Модул 3 от НП „Без свободен час“

Държавните и общинските училища, ЦСОП и ДГ заявяват участие в Модул 3 от програмата, като от 1-во до 15-о число на м. юли и м. октомври 2023 г. директорите на образователните институции, участвали в програмата през съответния период, въвеждат в онлайн платформа за кандидатстване по национални програми за развитие на образованието (Платформата) необходимата информация.

Генерираната от Платформата справка съдържа и декларация от директора на училището, ДГ, ЦСОП за осъществен контрол по спазване на условията на т. 5.2. в дните с ОРЕС на всеки учител. Същата се подписва и печатва от директора и счетоводителя, сканира се и отново се качва в Платформата.

Директорът на училището/ЦСОП/ДГ подава заявление до началника на РУО, в което посочва броя на дните, в които е работил от вкъщи, и декларира, че осъществените от него управленски дейности и ОРЕС са проведени при спазване на условията на т. 5.2. Началникът на РУО издава заповед за утвърждаване на списъка на директорите, които са изпълнявали управленските си функции и са провели ОРЕС от вкъщи и имат право на допълнително възнаграждение за компенсиране на разходите за консумативи. В заповедта задължително са посочени броят на дните по месеци, в които директорите са изпълнявали управленските си функции и са провели ОРЕС от вкъщи, и полагаемият размер на възнаграждението.

Задължителен реквизит на заповедта на началника на РУО е източникът на финансиране - Модул 3 от НП „Без свободен час“.

РУО одобряват въведената от училищата/ЦСОП и детските градини информация от 16-о до 30-о число на м. юли и м. октомври 2023 година.

Екипът на МОН за управление на Националната програма „Без свободен час“ изготвя обобщена справка по одобрената от РУО информация.

9.3. Принципи на финансиране

Финансирането се извършва въз основа на одобрените чрез Платформата документи.

9.3.1. По Модул 1, Модул 2 се финансират реално проведени учебни/астрономически часове от педагогически специалисти, които заместват отсъстващи от работа учители, във връзка с ползването на отпуск съгласно цитираните по-горе разпоредби на Глава осма, Раздел I от КТ и дължимите осигурителни вноски.

9.3.2. По Модул 3 се изплащат средства за реално отработени дни за провеждане на ОРЕС от вкъщи от педагогическите специалисти, а за директорите на училища, ЦСОП и детски градини - и за управление на институциите в условията на епидемии, пандемии, енергийни

кризи, въведено извънредно положение или други случаи на преустановен присъствен образователен процес по чл. 105, ал. 1, 3 и 5 при условията на ал. 6 от ЗПУО.

Допълнителното месечно трудово възнаграждение за месеца се изплаща пропорционално на проведените учебни/астрономически часове от разстояние в електронна среда от дома от определената норма преподавателска работа.

9.3.3. Не се допуска финансиране на:

- административни разходи;
- полагаеми възнаграждения при заместване на учител поради отсъствие на основание чл. 162 от КТ за дните след първите три дни от временната неработоспособност (за Модул 1 и Модул 2);
- часовете с осигурено заместване от учители неспециалисти, които надвишават 30% от общия брой часове с осигурено заместване, финансирани от програмата. Процентът се изчислява към 30.09.2023 г. (за Модул 1 и Модул 2).

Когато общата заявена сума превиши осигурените средства по програмата, сумата на одобрените за този период предложения се намаляват пропорционално до достигане размера на разполагаемите средства.

За целите на отчитането и контрола на разходите участващите водят аналитична отчетност, с която разходите по програмата „Без свободен час” следва да се разграничат от останалите разходи на училището, ДГ, ЦСОП.

10. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА ИЗИСКУЕМИТЕ ДОКУМЕНТИ НА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ

В МОН със заповед на министъра на образованието и науката се създава комисия за организиране и координиране на дейностите по разглеждане, одобряване, контрол и наблюдение на програмата.

Комисията оценява публикуваната от бенефициентите и одобрена от РУО информация в Платформата и предлага на министъра на образованието и науката списък на училищата, ЦСОП и ДГ за финансиране за съответния период в двуседмичен срок след 30 юли и 30 октомври 2023 година.

Списъкът на училищата, ДГ и ЦСОП, за които са одобрени средства по програмата, се публикува на интернет страницата на МОН.

Средствата за полагаемите се възнаграждения се предоставят на училищата, ДГ и ЦСОП след всеки отчетен период.

Полагаемите възнаграждения по Модул 1 и Модул 2 за месец октомври, ноември и

декември 2022 година, които са останали неразплатени към 1 януари 2023 г., се включват в заявките за първия отчетен период за 2023 година. (Отнася се само за училищата/детските градини/ЦСОП, участвали в програмата през 2022 година.)

РУО заявяват чрез Платформата изразходваните за мониторинг средства през годината до 20-о число на м. октомври 2023 г., като не надвишават предварително сумата, определена според броя на образователните институции, участвали в програмата от съответната област през 2023 година.

Не се финансират заявки, които:

- не отговарят на целите и обхвата на програмата;
- не са представени в определения срок.

11. ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ОТ БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ

Министерството на образованието и науката и РУО изготвят окончателен отчет за изпълнението на дейностите по Националната програма в срок до 31.01.2024 г.

12. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

При реализацията на дейностите за целите на програмата се осъществява мониторинг от РУО по изпълнението на финансовата, съдържателната и организационната част на дейностите, извършвани от бенефициентите, както и по законосъобразното и целесъобразно разходване на средствата от бюджета на програмата.

Началникът на РУО осъществява контрол по изпълнението на програмата в съответствие с разпоредбите на Правилника за устройството и функционирането на РУО. За изпълнение на дейностите и осъществяване на мониторинг по програмата началникът на РУО назначава със заповед комисия.

При нарушения, констатирани в резултат на извършена проверка, началникът на РУО със заповед дава задължителни предписания на директора на училището, ЦСОП и детската градина и извършва последващ контрол върху изпълнението на предписанията.

Мониторингът се осъществява чрез проверки на представени документи, текущи проверки на място, срещи, разговори с педагогически специалисти, ръководства на училищата, ЦСОП, ДГ.

За резултатите от извършения мониторинг се съставя карта за мониторингово посещение на място (по образец).

За изпълнение на дейностите по програмата и за постигане на целите началникът на РУО изготвя окончателния отчет до МОН.

МОН осъществява мониторинг на изпълнението на дейностите по програмата от бенефициентите и РУО чрез Платформата и при необходимост - на място.

13. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

13.1. Дейностите и средствата по националната програма не могат да дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, което се декларира от съответния бенефициент, подал проектно предложение/искане за финансиране.

13.2. Декларацията по т. 13.1. е задължителна и следва да съдържа следния текст:

„Декларирам, че дейностите, за които кандидатствам, не са финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема или процедура от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма“.